

DEFINICJA, PRZEDMIOT, CELE I ZADANIA EPIDEMIOLOGII

EPIDEMIOLOGIA jest odrębną dyscypliną medyczną posługującą się swoistymi metodami badawczymi i własnym aparatem pojęciowym. Należy do podstawowych dyscyplin medycznych, których znajomość obowiązuje każdego lekarza i każdego menedżera zdrowia publicznego.

Od pozostałych dyscyplin medycznych różni się przede wszystkim tym, że koncentruje się nie na jednostce, lecz na populacji, zbiorowości.

Nowoczesna epidemiologia nie jest ograniczona do chorób zakaźnych i oceny epidemii. Te same zasady mogą być stosowane do oceny chorób przewlekłych, takich jak choroby serca naczyń krwionośnych, nowotwory, cukrzyca itp. a także do pomiaru zdrowia i rozwoju człowieka. Aczkolwiek na obecnym etapie rozwoju cywilizacyjnego, którego dominantą stała się wielostronna globalizacja, wzrasta znaczenie chorób zakaźnych jako jednego z największych zagrożeń zdrowia publicznego, co ponownie stawia epidemiologię chorób zakaźnych w pozycji priorytetowej wobec innych gałęzi tej dyscypliny.

DEFINICJA EPIDEMIOLOGII

Najkrócej mówiąc epidemiologia jest nauką o rozpowszechnieniu i przyczynach chorób.

„We współczesnym znaczeniu, epidemiologię określa się jako badanie nad rozpowszechnieniem chorób wśród ludności oraz nad czynnikami, które wpływają lub warunkują to rozpowszechnienie.” (W. Jędrychowski)

Jest wiele podręcznikowych definicji współczesnej epidemiologii:

DEFINICJA EPIDEMIOLOGII (wg J. Kostrzewskiego i C.R. Lowe'a): „*W nowoczesnym ujęciu epidemiologia jest nauką o częstości i rozpowszechnieniu chorób, zgonów, inwalidztwa lub innych zjawisk zdrowotnych oraz o czynnikach wpływających na ich rozmieszczenie lub warunkujących ich występowanie.*

Dyscyplina ta ma swój udział w rozszerzaniu wiedzy medycznej, określając rozmiary problematyki zdrowotnej, ustalając czynniki etiologiczne oraz służąc ocenie wyników działalności leczniczej i profilaktycznej

Epidemiology has been defined as “the study of the distribution and determinants of health-related states or events in specified populations, and the application of this study to control of health problems.” (Last, 1988 za: John M. Last, ed., A Dictionary of Epidemiology, 3d ed. (New York: Oxford University Press, 1995):) This emphasizes that epidemiologists are concerned not only with death, illness and disability, but also with more positive health states and with the means to improve health.

Nieco szerzej ujmuje to nowoczesny „Dictionary of Epidemiology” Oxford University Press 2008:

EPIDEMIOLOGY The study of the occurrence and distribution of health-related states or events in specified populations, including the study of the determinants influencing such states, and the application of this knowledge to control the health problems. Study includes surveillance, observation, hypothesis testing, analytic research, and experiments.

Obiektem badań w epidemiologii jest populacja ludzka. Populację jako przedmiot badań można określić w wymiarze geograficznym lub innym, np. jako określoną grupę chorych w szpitalu, albo załogę fabryki itp. Zwykle jest to jednak ludność w

danym kraju w określonym czasie, stanowiąca bazę do wydzielenia podgrup ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne itd. Analiza epidemiologiczna powinna uwzględniać różnice w strukturze ludności pomiędzy różnymi regionami geograficznymi i różnymi okresami czasu.

PODSTAWOWE GAŁĘZIE EPIDEMIOLOGII:

1. **E. OGÓLNA** – zajmuje się metodologią badań epidemiologicznych służących do oceny zjawisk zdrowotnych w populacji (metody badań opisowych, analitycznych i eksperymentalnych, metody analizy wyników badań epidemiologicznych nad czynnikami ryzyka i etiologią chorób).
2. **E. CHOROBY ZAKAŻNYCH** – zajmuje się rozpoznawaniem i zwalczaniem epidemii, procesem epidemicznym chorób zakaźnych, opracowywaniem ognisk epidemicznych i innymi problemami związanymi z szerzeniem się chorób zakaźnych.
3. **E. KLINICZNA** – zajmuje się zastosowaniem zasad i metod epidemiologicznych w praktyce klinicznej.
4. **E. ŚRODOWISKOWA** – zajmuje się badaniem wpływu różnych czynników i warunków środowiskowych na częstość i rozpowszechnienie chorób zakaźnych i niezakaźnych (epidemiologia chorób niezakaźnych) lub w ogóle różnych stanów fizjologicznych wśród ludności.
5. **E. SPOŁECZNA** – obejmuje epidemiotechnikę (opracowywanie metod profilaktyki i zwalczania chorób i weryfikowanie ich za pomocą doświadczeń na określonych grupach ludności np. w formie epidemiologicznych badań kontrolowanych), ocenę sytuacji zdrowotnej ludności (za pomocą epidemiologicznych badań opisowych w formie sondaży epidemiologicznych, badań reprezentatywnych, badań długofalowych monitorowych) i wynikających z tej oceny potrzeb zdrowotnych stanowiących podstawę kształtowania polityki zdrowotnej.

W miarę rozwoju epidemiologii, oprócz w/w gałęzi, wyłoniło się jeszcze szereg węższych dziedzin epidemiologii szczegółowej,

jak epidemiologia chorób zawodowych, epidemiologia
wojskowa, epidemiologia katastrof, epidemiologia historyczna
czy geografia epidemiologiczna.